

Hussvalan och ladusvalan sätter prägel på gårdsmiljön med sina karaktäristiska "småpratande" läten.
© Peter Schmidt (t.v.) och John Larsen (t.h.).

Få fåglar är så starkt förknippade med det svenska jordbrukslandskapet som just svalorna. De upplevs ofta också som självklara budbärare för den annalkande sommaren. Ett gammalt talesätt är "en svala gör ingen sommar" – det behövs betydligt flera . . . Under sensommaren samlas svalor i stora flockar, ofta på trådar och i vass. På Linnés tid trodde man att de övervintrade på sjöbotten!

Hus- och ladusvalorna behöver:

Ladusvala inne – hussvala ute

I synnerhet ladusvalan men också hussvalan är intimt förknippade med människan och hennes hus. Ladusvalans skålformade bo placeras ofta på bjälkar eller något utskott vanligen *inne* i ekonomibyggnader. Hussvalan som oftast häckar kolonivis murar däremot sitt bo *utanpå* lantbrukets byggnader och på boningshus.

Insekter som föda

Både hus- och ladusvala är helt beroende av flygande insekter som de fångar i flykten. En enda födoleverans till ungarna kan innehålla 300 små insekter! Gårdar med djur hyser många insekter och har därför många häckande svalor. Våtmarker och soliga, vindskyddade betesmarker är särskilt insektsrika och uppskattade av svalor. Vid längre perioder med lågtrycksbetonat väder är djurgårdar mycket viktiga födosökmiljöer.

April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober
Återvänder till Sverige från vinterkvarteren i Afrika		Häckningsperiod. I södra och mellersta Sverige får svalorna ofta två kullar.		Gamla och unga svalor bildar flockar.	Flyttar söderut	

En hussvala som samlar blöt jord till bobygget. © P-G Bentz

Myt om ladusvalan

För några år sedan cirkulerade rykten om att djurbönder var tvungna att stänga sina ladugårdar för att förhindra att ladusvalor skulle sprida salmonella i besättningen. Detta är ett missförstånd som saknar grund. Den som trots det vill undvika spillning, skyddar lämpligen golvet med en extra hylla under svalornas bo – men först när ungarna har kläckts. Annars finns en risk att föräldrarna överger boet.

Att skilja svalorna på gården

- Ladusvala har vit undersida, mörkröd strupe, långa stjärtspröt och helt svart rygg.
- Hussvala har kort stjärt, vit undersida och svart ovsida. En bra karaktär är den vita övergumpen där stjärt och rygg möts.
- Tornseglare, eller tornsvala som den tidigare kallades, är ingen egentlig svala. Den är större än svalorna och är svartbrun både över och under. Tornseglare häckar gärna under tegelpannor.

Fågelskådare och lantbrukare i samarbete © – kommunikation och naturvård i jordbrukslandskapet.
 Detta faktablad är framtaget av Sveriges Ornitologiska Förening och Hushållningssällskapet.

HOT:

De största hoten i odlingslandskapet är:

- Att gårdar med betande djur läggs ner.
- Att våtmarker dikas ut.
- Att lador och ekonomibyggnader som inte används rivs eller förfaller.

ÅTGÄRDER:

- Se till att det finns möjlighet för ladusvalor att komma in och ut ur byggnader alla tider på dygnet. Om du vill stänga på natten se till att en dörrspringa eller ett fönster lämnas öppet.
- Anlägg sprutfria kantzoner. I kantzonerna får du mer ogräs men detta gynnar i hög utsträckning insekter och därmed svalor.
- Anlägg våtmarker, antingen på sämre skiften eller som en kvävefälla i ett dike.
- Sätt upp stödlister på fasaden strax nedan takfoten för hussvalor.
- Båda arterna bygger bon av blöt jord. Vattenpölar i närheten av boplatser är därför uppskattade. Om du grusar gårdsplanen, spara gärna en undanskymd bit åt svalorna.
- Försök att betesplanera så att du kan minska användningen av avmaskningsmedel som minskar mängden insekter.

Detta material har delvis finansierats med EU-medel